

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{8}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg štev. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

St. 17. V Ljubljani, 15. septembra 1917. Letnik XXXIV.

Obseg: Zahvala. — Stališče agrarcev in prehrana. — Preskrbite se s krmo! — Poraba krompirjevice ter repnih in pesinih listov za krmo. — Krmiljenje koz in mlečnost. — Kako se jajca ohranijo (konservirajo). — Listne uši in drug mrčes. — Važnost kmečkega stanu in njega izobrazba. — Vojne naredbe. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmet. družbe kranjske. — **Inserati.** — Blagovno poročilo.

Zahvala.

Z dopisom c. kr. deželne vlade kranjske z dne 31. avgusta t. l., št. 34.937., smo pooblašteni objaviti naslednjo zahvalo, ki jo izreka c. kr. kmetijsko ministrstvo doma ostalim kmetovalcem, ženam, otrokom in starcem.

»Zopet je preteklo gospodarsko leto polno skrbi in muke, leto, ki je pokazalo bolj kot katero preteklih treh vojnih let, kaj zmore kmetijstvo kljub vsem neugodnostim ob primerni organizaciji svojih latentnih moči.

Posebno strogi zimi je sledila le kratka pomlad in poletje s hudo sušo in vročino.

Da pa je letina za žito kljub omenjenim neprilikam izpadla bolje kot se je bilo v pričetku poletja bati, se je zahvaliti le neumorni požrtvovalnosti avstrijskih kmetovalcev, njih žena in otrok.

Kmetijsko ministrstvo je veselo, da more sedaj, ko je letina že povečini pospravljena, videti, da njegov up, ki ga je stavilo na kmetovalce o priliki izdavanja naredbe o pomladanskem obdelovanju ni bil zaman, ampak je njegov klic padel na rodovitna tla.

Vsem, ki so si za uspeh letošnje letine stekli zaslug in si jih še pridobijo in to predvsem kmetovalcem, njih ženam, članom njihovih rodbin, pomožnim delavcem in tudi vsem oblastem, državnim in avtonomnim, kmetijskim organizacijam, društvom in prav posebno tudi žetvenim komisijam, bodi s tem izrečena najtoplejša zahvala za njih delo in požrtvovalnost v korist domovini.

Stojimo ob pričetku četrtega vojnega leta. In kakor že leta 1914. tako kliče kmetijsko ministrstvo kmetijstvu, naj tudi v četrtem letu ne omaga. Vsakdo naj v korist celokupnosti stori kar le more in vsak kmetovalec naj tudi v tem letu svojo zemljo obdela v kolikor najbolj more.*

Stališče agrarcev in prehrana.

Dne 28. avgusta je zborovalo na Dunaju Središče za varstvo kmetijskih interesov, ki se je bavilo z važnimi vprašanji. Ostro se je kritizirala najnovejša krompirjeva naredba in je zbor v navzočnosti zastopnikov c. kr. urada za prehrano in voditelja poljedelskega ministrstva dr. Ertla soglasno sklenil, da se vlada pozivlje, to naredbo umakniti. Potem se je obravnavalo o organizaciji sadne kupčije in se je moral zastopnik »Geos« trdo zagovarjati.

Pri krmilih je predsednik naše družbe dr. Lampe opisoval razmere na Kranjskem, ki so nastale po najnovejših rekvizicijah. Dr. Lampe je opozarjal na slabe posledice, ki izvirajo iz tega, da se v ožjem vojnem ozemlju uporablja pri vojaški dobavi sena § 27. zakona o vojnih dajatvah, v zaledju pa naredba o prometu s senom in slamo. Ker se vse dežele sklicujejo na sušo, se mora v vseh deželah enako postopati. Velika bitka ob Soči se bije za celo državo, zato naj vsi nosijo enaka bremena. Kranjska se mora takoj razbremeniti. Ker je promet s krmili v najožji zvezi z živinorejo, naj se tudi

obstoječa centrala za krmila pri c. kr. uradu za prehrano razpusti in njene agende izroče poljedelskemu ministrstvu, ki naj v zvezi s kmetijskimi organizacijami uredi promet s krmili po gospodarskih razmerah in potrebah.

Zbor se je izrekel proti obstoječim vojnogospodarskim centralam.

Potem je zboroval pod predsedstvom ministra Höferja zbor producentov in konsumentov, ki naj bi se izrekel o cenah letošnjemu vinskemu pridelku. Zborovanje je trajalo pet ur in je bilo jako burno. Nasprotja so bila ostra, ker so zastopniki vojaštva in konsumentov ugovarjali sedanji višini vinskih cen, nakar so zastopniki vinogradnikov dokazovali, kako se je vinogradništvo otežkočilo in podražilo tekom vojne.

Dr. Lampe je opozarjal na nujnost, da se vlada takoj, še te dni izjavi, ali misli na kako zvišanje cen vinskega pridelka, ali na določitev cen, ali pusti promet z vinom prost. Dr. Lampe je priporočal poslednje, ker vino ni neobhodno potrebno živilo. Navajal je potem obsodbe, ki so zadele dolenske vinogradnike. Sodišča morajo dobiti neko merilo, ker to ne gre, da bi bil v enem sodnem okraju obsojen vinogradnik, ako je prodal vino za polovico iste cene, ki jo v sosednem okrožju brez kazni vsakdo zahteva in dobi. Ogrske cene so veliko višje. Vsled tega se bo, ako se pri nas drže nizke cene, naš pridelek izvažal na Hrvaško in bo od tam prišel nazaj kot drage ogrsko vino. Opozarjal je vlado na spomenico, ki jo je izdalo Avstrijsko vinogradniško društvo. Tam so primerjane naše in ogrske cene in njih razvoj tekom zadnjih let. Cene, ki so tam priporočene za nižéavstrijska vina, se naj priznajo tudi pri nas. Ker je stvar tako nujna, se naj objavi vladna odločitev takoj, kajti ljudstvo v tej negotovosti ne more dalje čakati. On ni za maksimalne cene. Ako hoče priti vlada s kakimi cenami na dan, naj bodo enakomerne za vse dežele, in sicer po sledečem načelu: Primerna cena se določi za navadno zdravo, naravno vino; boljše kakovosti se plačajo višje, slabše primerno nižje. V katero vrsto spada vino, boji pripuščeno svobodnemu dogovoru med kupovalcem in prodajalcem. Samo, če se ta dva ne moreta zediniti, naj odloči rzsodišče strokovnjakov. Na vsak način se pa mora preprečiti, da bi naš pridelek imel neprimerno nižje cene od ogrskega, kar naj zlasti velja za vojaške dobave.

Zastopnik vojnega ministrstva se je izrekel za znižanje cen. Zastopnik armadnega poveljstva je napovedal, da se bo moralo za soško armado, ki je vsled pomanjkanja pitne vode posebno potrebna vina, dobiti vino potom zaseženja. Kako daleč bo segla rekvizicija vina in po katerih cenah, se še ni moglo določiti.

Zvečer se je vršil v teh zadevah ministrski svet.

Dr. Lampe je posredoval še pri skupnem svetu za prehrano in pri poljedelskem ministrstvu, koder je zaprosil varstva našim vinogradnikom.

O semenih je poročati sledeče: C. kr. kmetijska družba je naročila iz Nemčije večjo množino pšeničnega in rženega semena, ki je priznано izborno blago. Uvozu se je uprl Vojnožitno prometni zavod. Dr. Lampe je dokazoval potrebo uvoza, nakar se mu je obljubilo, da se dobavi Kranjski enaka množina iz Češke.

Preskrbite se s krmom!

Skoraj povsod po naših krajih je bila letos košnja slaba, oziroma zelo slaba. Za vojaštvo je treba oddajati

velikih množin krme in tako si lahko vsak slab računar izračuni, da bo šla letos s krmo precej trda. Zato naj vsakdo, ki mu grozi pomankanje sena na zimo že sedaj skuša žival prekrmiti in preživeti z drugimi krmili in pašo, da si seno in deteljo prihrani za zimo in lačno pomlad. Nihče naj se ne pomišlja in naj se nikar ne zanaša na kaka močna krmila, kajti teh je že sedaj silno malo in jih je kaj težko dobiti, v najhujšem času pa tudi teh krmil ne bo.

S steljo je isto. Suša je vzela vse! Pripravite si tedaj stelje od drugih gozdnih rastlin, od vejevja iglatega drevja, nagražite listja, porablajte žaganje, šoto, kjer jo imate, v nekaterih krajih pa bo stelje tako primanjkovalo, da bo treba si pač pomagati z zemljo.

Zaradi varčevanja s senom si naj vinogradniki že sedaj pripravijo rezja, ki si ga morejo napravljati že takoj sedaj, kajti grozdje je že dokaj zrelo in mehko. Povsod pa naj si kmetovalci pripravljajo tudi listja za krmo, četudi je že precej pozno. Najboljše, najnežnejše je pač ono listje, ki se ga pripravi za krmo že v juniju in juliju in je tudi najizdatnejše, vendar bo v sili tudi pozneje napravljeno listje istotako prav prišlo. V ta namen je rezati drobnejše vejice (kakor svinčnik debele) in jih povezati v takozvane vejnike. Dobro so se obnašali od topola (jagnjedi), lipe, jesena, vrbe in jelše napravljene vejniki, v nekaterih krajih si jih pripravljajo tudi od leske in od hrasta. Po Gorenjskem zlasti v škofjeloškem okraju delajo kmetje vejnike navadno med šmarnimi mašami in trdijo, da tedaj napravljene vejnike, oziroma listje žival prav posebno rada jé. Dobro posušeno listje od topole je vsaj toliko vredno kot srednje vrste seno, četudi ga zbiramo šele v septembru in oktobru. Kdor more, naj si napravi vsaj toliko listja za krmo, kolikor je moral oddati sena za vojaštvo, in naj računi na možnost, da se bodo morda zahtevale že pozimi ali na pomlad zopet nove dajatve. Nabiranje listja za krmo tedaj ni važno samo za onega, ki vé, da mu bo krme primanjkovalo, ampak tudi za onega, ki misli, da bo morda izhajal.

Končno je tudi treba vedeti, da živini ni pokladati toliko sena v jasli, da šari ž njim in garaztresa, ampak je porcije odmeriti za vsako žival posebej, s čemer bomo potrato zelo omejili.

Poraba krompirjevice ter repnih in pesinih listov za krmo.

Repno in pesino listje moremo dajati živalim sveže, le paziti je, da se jih ne drži preveč prsti. Te vrste krme pa jim ne smemo naenkrat preveč nametati, ker preobilo zauživanje repnih in pesinih listov rado povzroča drisko.

Z ozirom na dejstvo, da bo letos skoraj po vseh slovenskih pokrajinah prav živo primanjkovalo krme, priporočamo pokladanje repnih in pesinih listov kar najbolj tudi v tistih krajih, kjer doslej teh morda niso pokladali živini.

Od zgoraj se nas naproša, da priporočamo tudi sušenje teh listov, oziroma vlaganje istih v jame v svrhu pridobivanja kisle krme (ensilažo) in to zato, da se omenjeni listi ne bi pokvarili, ako bi sedaj vseh ne mogli prekrmiti zelenih.

Pri nas tega vlaganja ne bi priporočali in to celo ne, ker večina naših kmetovalcev tega načina konserviranja krme ne pozna dobro, pa tudi nimajo bogsigavedi kako velikih množin za vlaganje. Kdor teh listov ne

more porabiti že sedaj kot svežo krmo, bo pač dobro vedel kaj in kako ima storiti, saj se to godi pri nas že menda od pamtiveka. Listje bo dal sušiti v kozelci in ga bo pokrmil pozimi. V kozelcih imamo to prednost, da si listje lahko posušimo, medtem ko naši tovariši veliki posestniki, ki so se svoječasnno zaletavali v naše kozelce kot nepotrebne stavbe, tega ne morejo storiti, ker jim manjka premoga. Zahvalimo zato samega sebe in naše očete, kajti danes v tej neznosni druginji pa imamo vendarle takorekoč nekaj skoraj zastoj!

Posebno pa opozarjamo, da je prosta prodaja repnih ali pesinih listov v zmislu naredbe z dne 6. februarja t. l., drž. zak. št. 51., splošno prepovedana in je eventualno preostanke ponuditi v nakup le „Deželnemu mestu za krmila v Ljubljani“.

Pokladanje zelene krompirjevice pa se ne pripo-roča prvič že zato ne, ker bi prezgodnje porezovanje zelenih stebel škodovalo pridelku na gomoljih, kajti dokler so krompirjevi listi še kaj zeleni, se s pomočjo njih debele krompirjevi gomolji v zemlji, kakorhitro pa krompirjevice porežemo, se gomolji ne morejo več debeliti. Drugi vzrok, ki govori proti pokrmljenju zelene krompirjevice pa je dejstvo, da je v njej veliko solanina, ki bi utegnil živalim škodovati, ako bi te sploh hotele zeleno krompirjevice uživati. Zategadelj je v naših razmerah priporočljivo ovenelo krompirjevice takoj ob kopanju krompirja tudi spraviti v kozelce, kjer naj se dobro presuši, ensilaža pa tudi v tem slučaju v naših razmerah v poštev. Tako posušena krompirjevice se da pozneje dobro porabljaati med drugim za rezanje rezanice kakortudi fižolovica in koruzna slama.

Pri spravljanju in porabljanju suhih listov in cele krompirjevice, kakortudi fižolovice in koruzne slame je predvsem paziti, da se ne porazgubi in ne zmelje listov, kajti ti imajo največjo krmilno vrednost.

Ako je bila krompirjevice napadena po kaki rastlinski bolezni, kakor gnitju in podobnem, tedaj dotičnih stebel ni spravljati, razen če so bila le samo prav malo napadena.

O tem kaj več pisati, si skoraj lahko prihranimo, ker naš kmet je bil vedno varčen in je to, kar se mu danes nasvetuje že odnekaj delal ter upamo, da bo v svojo lastno korist letos še posebno vse porabil, kar se da s pridom porabiti.

Krmljenje koz in mlečnost.

Čimbolj primanjkuje v deželi mleka, tembolj si posamezniki nabavljajo koze. Število istih je od zadnjega štetja živine v lanskem letu po preteku enega leta razmeroma precej naraslo. Vendar pa se pogosto čuje tarnati kozorejce, da jim te ne dajo toliko mleka, kakor jim je prejšnji lastnik obljuboval, oziroma da je mlečnost kupljene živali znatno padla, odkar je prišla k novemu gospodarju. Največkrat je temu vzrok nepravilno krmljenje, zanemarjeno oskrbovanje in nepravilna molža.

Predvsem je pomisliti, da daje koza v primeri na velikost s kravo naravnost velikanski užitek, če molze vsaj po tri litre mleka na dan. Ako pa naj tolikega užitka od nje pričakujemo, moramo tudi vedeti, da koza ne jemlje mleka iz zraka, ampak je mlečnost koze posledica dobrega krmljenja. Zelo se moti, kdor misli, da se bo koza preživela samo od obiranja ograj! Ona potrebuje dobre krme in je tudi veliko pojé, ako naj daje

veliko mleka. Koza sicer krmo izvrstno izkorišča, rada in veliko jé, je pa tudi izbirčna in ljubi izpremembo.

Sedaj koze seveda še pošiljamo na pašo, toda, ako jim zvečer ponudimo nekoliko dobrega sena, ga tudi ne bodo zametale. Napajati jih je treba doma, ako jih krmimo samo v hlevu, pa tudi na paši jim ne sme manjkati vode. Ako jih krmimo le doma v hlevu, jim je dajati krmo tri- do štirikrat na dan in to v večkratnih manjših porcijah, ter vedno najslabši del krme najprej.

Važno je tudi, da s kozo postopamo tako, kot se je ž njo postopalo pri prejšnjem gospodarju, krmi pa naj jo vedno le enainista oseba.

Ostanke krme, ki jih žival ne použije, je odstraniti ter je paziti, da jasli in gare niso nesnažne. Kozo samo je večkrat kopati in jo vsaki dan štrigljeti in krtačiti, s čemer pospešujemo tudi njeno mlečnost.

Otrobov in drugih močnih krmil sedaj ni lahko dobiti; kdor pa jih ima, naj jih privošči tudi kozi. Poleg nekoliko soli, ki pospešuje ješčnost, je dajati na dan kozi tudi po eno veliko žlico poklajnega apna, katerega živo potrebuje, da namesti izpadek na apnu in fosforni kislini, ki jo vsak dan oddaja v mleku. Tudi kosti si ž njim učvrsti, ter so potem tudi mladiči močnejši.

Na dan potrebuje koza okoli 8 kg krme, od katere naj seno znaša vsaj eno tretjino. Poleg sena pridejo sedaj v poštev (zlasti na zimo in pozimi) naslednja krmila: pesa in repa v kosih, krompir in krompirjevi olupki, malo ovsa ali kakega drugega žita, žitna slama, fižolovica, koruznica, repno in pesino posušeno listje, po možnosti otrobi in poklajno apno ter sol. Napravljjanje obloje na kuhinjskih pomijah ali dajanje pomij kot takih živali škoduje ter moti prebavljanje.

Pri vsakem krmljenju je pokladati najprej nekoliko sena, potem napajati ter nato dati glavni del krme in po krmljenju zopet napajati. Ostanke krme je odstraniti. Fižolovico in koruznico je dajati suho ali parjeno in vselej le kratko zrezano, da koza ne more izbirati.

Velja naj pravilo, da koza molze pri gobcu. Lepo ravnanje, skrajna snažnost in mir ter pravilna molža pa zagotovijo, da koza daje dovoljno množino mleka.

Pri vsaki molži je vime popolnoma izmolzti, sesek je oprijeti najprej zgoraj in ga potem oklepiti z ostalimi prsti, prav kakor da hočemo mleko iz seska iztisniti. Nadalje je vime tudi tresti, ga zibati semintja ter masirati in nato zopet dobro izmolzti. Tudi molžo naj oskrbuje vedno enainista oseba. Izmvnanje vimena pred molžo je seveda samoobsebi umevno.

Kozje mleko je izborno in ga sme vsakdo uživati tudi nekuhanega, ker je tuberkuloza med kozami silno redka prikazen in je zato kozje mleko izborna hrana za dojenčke, bolnike in rekonvalescente. *

Kako se jajca ohranijo (konservirajo)?

Vsako leto nam dohaja nebroj vprašanj, kako je konservirati jajca, da ostanejo porabna tudi čez zimo. Drugi zopet vprašujejo o porabnosti posameznih sredstev, ki se rabijo za konserviranje, tretji se hočejo poučiti o rabi tega ali onega sredstva, ter hočemo zato v naslednjem opisati kako je konservirati jajca v posameznih ohranjujočih sredstvih.

Predvsem bodi povedano, da jajca oddajajo od sebe vlago, ako delj časa ležijo na zraku. Na mesto

te vode (vlage) prihaja skozi lupino v jajce zrak. Z zrakom pa pridejo v jajce tudi razne glive cepljivke, ki povzročajo razkrajanje beljakovin. Te glive pričenjajo z zrakom vred v jajce vdirati že kmalu, ko je znešeno in se tedaj škodljivci že nahajajo v vsakem jajcu, ki je vsaj nekaj dni staro. Razmnoževanje teh škodljivcev pa navadno pospešuje tudi razna nesnaga in vmazanost, ki se nahaja na jajčni lupini. Zaraditega se priporoča jajca, ki jih mislimo konservirati preje položiti za nekaj časa v vodo, ki smo jo segreti na 35°C in jih obenem s to vodo dobro umiti. Dalje je jajca tudi dobro pregledati, če niso kje počena in je pomniti, da se bodo vložena jajca tembolje obdržala čim svežejša smo vložili.

V srednje velikem gospodinjstvu se potrebuje čez zimo kakih 500—600 jajec, sicer pa menimo, da bo vsaka gospodinja pač sama najbolj vedela koliko jih potrebuje in zato takoj preidemo k posameznim sredstvom, ki se jih more gospodinja za konserviranje posluževati.

Konserviranje v apneni vodi. V ta namen je ugasiti v čeburu 3—4 kg živega apna v 15—20 litrih vode ter dobro premešati. Potem je raztopino pustiti mirno stati, da se apno odsede, nato pa je ostalo apneno vodo previdno zliti na jajca, ki smo jih vložili v lončeno posodo. Apnena voda mora v posodi segati kakih 10 cm nad jajca. Nato je dodati še nekoliko neugašenega apna (praha) po vrhu ter posodo kolikor mogoče dobro zapreti. Ta način priporočamo onim, ki hočejo konservirati kako večjo množino jajec.

Namesto živega apna moremo rabiti tudi ugašeno apno, ki mu pridenemo toliko vode, da nastane nekoliko bolj gosta apnena voda.

Tako konservirana jajca ostanejo celo leto dobra in se jih pokvari povprečno le kakih 6 od sto. Pripomniti pa moramo, da se jajca kolikortoliko navzamejo duha in okusa po apnu, vsled česar nekateri takih jajec ne marajo.

Vodotopno steklo (Wasserglas). Dobiti ga je v lekarnah in drogerijah) je tudi dobro in priporočeno sredstvo. Raba je zelo enostavna. En liter kupivnega vodotopnega stekla je dobro pomešati v 10 do 12 litrov dobre vode ter zadostuje ta zmes za konserviranje 130—150 jajec. Jajca je v posodo pravilno vložiti ter jih z izgotovljeno zmesjo polagoma zaliti, in sicer tako, da sega zmes vsaj za dva prsta nad jajca. Posodo je zavezati s časopisnim popirjem in jo postaviti v suh, hladen prostor. V to sredstvo vložena jajca se drže zelo dobro; pokvari se jih komaj 3 od sto. Da se lupina med kuhanjem ne razpoči jo je zato že preje prebosti s šivanko.

Vlaganje v „Garantol“. Na 1 liter prekuhane vode je dejati po 1 dkg „Garantola“ ter dobro premešavati skozi 5 minut. Neraztopljeni „Garantol“ ostane na dnu. Tu pa jajec ni z raztopino zaliti, ampak jih je vlagati vanjo. Ko je napolnjena posoda do polovice, je zopet stresti nekaj tega praška v tekočino, nakar vložimo ostala jajca. Vložimo pa jih le toliko, da tekočina sega za 8—10 cm nad jajca in potem zopet pridenemo še 1 dkg „Garantola“ ter tekočino pokrijemo s pridejanim antikarbonatnim popirjem. Ako bi hotela jajčna lupina pri kuhanju pokati, pridajmo v vodo, v kateri jih kuhamo, nekoliko kisa, ali pa jajce prebodimo na podolgastem delu s šivanko že preden jih damo kuhat, da more zrak iz njih.

Konserviranje s slano vodo. Tudi tu je jajca prej dobro umiti, nato jih polagamo za nekaj

časa v raztopino, ki si jo napravimo tako, da denemo na 1 liter vode po 8 dkg kuhinjske soli. Ko jajca čez nekaj časa poberemo iz te raztopine, jih denemo v zmleto šoto, ki smo jo preje pripravili v košari in vse skupaj spravimo na primeren prostor. Od jajec, ki smo jih vložili na jesen, pa jih porablamo že pozimi, se jih pokvari le prav malo.

Konserviranje s kalijevim hiperanganatom. Dobiti ga je pri naši družbi, v lekarnah in drogerijah. Tega sredstva je dati za eno noževno špico na 2 litra vode ter nekoliko pomešati, da se preje raztopi. Dobro umita jajca je položiti 1 uro v to raztopino ter naj se potem, ko jih vzamemo vunkaj dobro osušijo. Nato jih je zaviti v čist popir ter jih shraniti v zaboju ali v košari na svež, ne premrzeli prostor. Tako konservirana jajca ostanejo 6—7 mesecev popolnoma sveža in se okus prav nič ne izpremeni. To sredstvo (neka rdečkasto rjava sol) se ne pokvari in je dobro za dolgo vrsto let, če ga hranimo na suhem.

Konserviranje s salicilno kislino. V ta namen je pomešati na vsakih 5 dkg salicilne kisline nekoliko vinskega cveta. (Oboje je dobiti po lekarnah in drogerijah.) V to raztopino je jajca položiti za eno uro, nato pa jih je vložiti v rezanico v kak zaboj.

Vlaganje v rezanico. V ta namen denemo v zaboj rezanice, da tvori kake 2 cm debelo plast. Nato je vložiti jajca, ne da bi se dotikale. Ko je lega polna, zasujemo jajca z rezanico, da so popolnoma pokrita in naložimo drugo lego, jo zopet pokrijemo ter to nadaljujemo, dokler ni zaboj poln. Potem ga zabijemo. Kadar hočemo jajca rabiti, odpremo zaboj pri dnu, ako smo seveda jajca tudi tako vlagali, da so bila najstarejša vložena najprej.

Vlaganje v pepel ali v žaganje je podobno kakor vlaganje v rezanico.

Vlaganje v sol. Je priporočljivo le za majhna gospodinjstva. V posodo najprej nasujemo toliko soli, da je dno prav dobro pokrito, potem vložimo eno lego jajec, a tako, da se drug drugega ne dotikajo. Nato jih zasujemo z soljo ter povrhu te vložimo drugo lego jajec, jo zopet zasujemo s soljo in to nadaljujemo, dokler ni posoda polna. Na tak način vložena jajca se baje prav dobro držijo po več mesecev. Spraviti se morajo na suho.

Vlaganje v proso. To se vrši v bistvu ravnotako, kakor vlaganje v rezanico, žaganje, pepel ali sol. Marsikatera naša gospodinja porablja v to namesto prosa tudi raznovrstno drugo žito. Nekaj mesecev se tako vložena jajca gotovo obdržijo, ako jih spravimo čiste in snažne ter v suh in zračen prostor.

K sklepu omenimo še, da glede vlaganja niso vsi enakega mišljenja. V našem navodilu smo priporočali skoraj povsod jajca preje v lončeno ali v kako drugo pripravno posodo vložiti in jih šele potem previdno zaliti s tekočino, ki naj povzroča, da se dobro ohranijo. Nekateri trdijo, da ima tako vlaganje to napako, da ohranjujoča tekočina ne more celega jajca obiti in ga omočiti ter da je zato treba tekočino pripraviti prej in šele nato vlagati jajca vanjo, kar posebno velja za vlaganje v apneno vodo. Ako pripravimo apneno vodo že gotovo v posodi, kjer mislimo jajca hraniti in jajca vanjo vlagamo, tedaj tekočina omoči celo jajce razen tam, kjer ga držimo. Ko pa jajce izpustimo, ga apnena voda omoči tudi tam ter je potemtakem celo jajce prevlečeno z nekako prav tenko apneno skorjico, kar se ne zgodi, ako jajca prej vlagamo in jih potem zalijemo, ker v tem slučaju tekočina onega dela jajca ne omoči, kjer se z drugimi dotika.

Sicer je taka natančnost skoraj nekoliko pretirana, toda škodi prav gotovo ne in zato tisti, ki trdijo, da se jajca bolje držijo, če se jih ne vlaga prej in se jih potem zaliva, ampak se jih devlje v prej pripravljeno ohranjujočo tekočino, ne trdijo nič napačnega. Tako sem tudi sam postopal in sem vlagal jajca v vodotopno steklo, ki sem ga pripravil v posodo, namesto da bi prej jajca vložil in jih z njim zalil. Uspeh je bil prav izvrsten. Zadnje jajce, ki smo ga porabili je bilo nad eno leto v vodotopnem steklu in je bilo ravnotako dobro kot vsa druga. Pokvarilo se ni niti eno jajce, pač pa je bil beljak od tistih jajec, ki so že dolgo ležala v tej tekočini nekoliko izpremenjen, postal je nekam sluzast, a pokvarjen in spriden ni bil.

*

Listne uši in drug mrčes.

Letos se raznovrstna mrčes pojavlja povsod v veliki množini. Suho vreme je zelo ugodno vplivalo na njih razvoj. Pojavljajo se zlasti razne listne uši, klopi, krvava uš in drugi v toliki množini, kakor doslej že dolgo ne.

Zatirati jih moramo! Posamezne rastline sicer moremo začasno osnažiti neljube zalege, toda izmed vseh odvrtnih in pokončevalnih sredstev je v tem boju najpripravnejša in najenostavnejša pač raztopina tobačnega izvlečka, katerega popis in rabo priobčujemo v naslednjem.

Tobačni izvleček je izborno sredstvo proti kmetijskim škodljivcem. Toda doslej je imel mnogo sitnosti in potov, kdor ga je hotel dobiti v tobačni tvornici. Zadnji čas je pa tobačna uprava dobavo tobačnega izvlečka tako olajšala, da ga kmetovalci lahko brez sitnosti dobivajo, kolikor ga potrebujejo. Tobačni izvleček se namreč sedaj dobiva tudi v tobačnih zalogah in trafikah, in s posebnim dovoljenjem finančne oblasti ga imajo lahko v zalogi tudi kmetijska društva (podružnice), semenske trgovine i. dr.

Kilogram tobačnega izvlečka v pločevinasti posodi stane 2 kroni, pet kilogramov pa 8 kron.

Zaradi varnosti se tobačni izvleček oddaja le v zaprtih pločevinastih posodah in ga je hraniti v kakem hladnem, toda suhem prostoru, kjer pozimi ne zmrzuje. Kjer so jestvine, tam se izvleček ne sme hraniti. Prodajalci škatelj ne smejo odpirati, uradnega zapora ne odstraniti in izvlečka nezanesljivo osebam ne prodajati.

O koristi in porabi tobačnega izvlečka imamo naslednje izkušnje: Raztopina tobačnega izvlečka v vodi hitro pomori vse škodljivce, rastlinam škoduje le tedaj, če je pregost — torej se je temu lahko izogniti — se lahko pripravlja in je zelo poceni ter se lahko v obilni meri rabi. Če se raztopini dodane nekoliko mila in alkohola ali ogljikovega natrona (sode) z lanenim oljem ali s kalofonijem, je potem bolj porabna. Rastline se navadno škrope s škropilnico proti mrčesom z (Neslerjevo, Vermorelovo i. dr.) Gostost raztopine se ravna po mrčesu, ki mu je namenjena, ter je 1—3 odstotna, t. j. na sto l vode se vzame 1—3 l tobačnega izvlečka. Za uničevanje listnih uši zadošča 1—1,5 odstotna raztopina, za uničevanje pršic in golih ličink 2 odstotna, za kosmate gosenice in za hrošče pa mora biti 3 odstotna. Mnogo rastlinskih škodljivcev pomori tobačni izvleček, n. pr. mehuro nožce na jagodah, vrtnicah, malinah, na čebuli, na zelju in na mnogih rastlinah na rastlinjakih; potem listne uši,

posebno kar je golih, po vrtnicah, sadnem drevju, ivanovem grozdjiču, na hmelju in na siljenih rastlinah; krvavo uš na lubadi jablan in drugih sorodnih rastlin; kaparje po lesnatih rastlinah, vrtnicah, ivanovem grozdjiču in kosmuljih (agrasu); skakače posebno po jablanah; grbave stenice na hruškah; gosenice raznih grizlic na borovcu, sadnem drevju, na malinah, na trnjevcu, nešplah; gosenice trsnega zavijača in agrasovega pedica; ličinke različnih hroščev (žitnega brzca); bolhače, posebno na retkvi; pršičnega pajka na vinski trti ter pršice po vrtnicah in drugih lepotičnih rastlinah. Proti brestovemu, hruševemu in slivovemu likarju, potem proti lubadurju na sadnem drevju in na trsu se za odvrtno sredstvo rabi kašnata maža iz tobačnega izvlečka, goveje krvi, apna in kravjaka. Tudi proti živalskim zajedalcem (n. pr. proti ovčjim garjam) se tobačni izvleček rabi z velikim uspehom.

Tobačni izvleček ima navadno nekoliko nad 9 odstotkov nikotina v sebi in se vedno rabi raztopljen v vodi, tako da je nikotina v raztopini 1 do 3 odstotke.

Važnost kmečkega stanu in njega izobrazba.

Nadaljevanje iz 2. št. letošnjega „Kmetovalca“.

Izobrazba vsakega državljana bi naj bila čim le mogoče temeljita, da bi mogel spoznati dolžnosti in zahteve napram samemu sebi, obitelji, državi in sodržavljanom ter jih tudi nasproti drugim uveljavljati. Torej mora predvsem vsakdo izpolnjevati svoje dolžnosti s požrtvovalnostjo; spoznati pa mora potem tudi, da je treba varovati in čuvati pravice splošnosti in posameznika. Od vsakogar, ki si služi z delom svojih rok vsakdanjega kruha, to je, kdor ima ta ali oni stan, morala bi se zahtevati razen splošne izobrazbe še temeljita strokovna izobrazba. Vsakdanja izkušnja nas uči, da je velik razloček med delom tega in onega človeka. Ta ga uspešno dovrši, drugi zopet ne pride nikamor. Ako delata skupno glava in roka, zvršijo se boljši umotvori. Čim boljša je izobrazba v nravnem, narodnem in gospodarskem oziru, tem lepša bo bodočnost. To velja o vsakem narodu, vsakem stanu, o posamezniku.

Pri stanu, ki je za domovino tako važen kakor kmetijstvo, bi se pač moralo stremeti za najpopolnejšo izobrazbo v vsakem oziru. Dosedaj se to ni zgodilo. V ljudski šoli dobi otrok le srednjo, v mnogih krajih pa le sila borno šolsko izobrazbo. Res je sicer, da je šolska vzgoja mladine na deželi mnogo težavnejša nego v mestih; število učencev za poedinega učitelja je večje, učni pripomočki so pomanjkljivi, obisk šole je zaradi oddaljenosti šolskega poslopja otežkočen, in deco često starši tudi premalo navajajo k učenju. Končno je v mnogih kronovinah plača učiteljstva premajhna, tako da se jim jemlje veselje do dela, in odidejo najboljše učne moči v trge in mesta. Skrbeti bo treba, da se odpravijo obstoječe pomanjkljivosti, kajti za vzgojo mladine nam ne sme biti nobena žrtva prevelika; saj dá šola naši deci za poznejše delo v življenju najvažnejše orodje.

Izobrazba mladeži na deželi se nikakor ne sme smatrati s 14. letom že za dovršeno in zadostno. Temeljito, praktično šolanje za življenje se mora s to starostjo šele pravzaprav začeti.

V mestnih obrtih je že davno poskrbljeno za nadaljno izobrazbo z nadaljevalno šolo, katero mora obisko-

vati vsakdo, ki se uči te ali one obrti. Ta nadaljna izobrazba pa je za kmečko obrt vsaj tako potrebna, kakor za vsak drug stan. Današnje kmetijstvo zahteva kot gospodarja v vsakem oziru celega moža. V zadnjih treh desetletjih se je v kmečkem gospodarstvu sila dosti predružačilo in izboljšalo. Če se prav uporabljajo vse novodobne naredbe, se jako povzdigne plodonsost zemlje, živinoreja nam da večje koristi ter se z vsem tem končno boljše poskrbi za prehrano prebivalstva. Kmetijski obrat s svojimi različnimi strokami (zemlja, obdelovanje zemlje, gnojenje, setev in saditev različnih sadežev in njih oskrbovanje, različne panoge živinoreje, vnovčenje in uporaba pridelkov itd.) zahteva čuda dosti teoretično-praktičnega znanja. Razentega se naj gospodar udeležuje dela pri upravi občine, okraja, društev in zadrug. Svoječasno se je reklo: „Kaj pa je treba vedeti ali znati kmetu!“ ali: „Ta fantič je prepameten, da bi postal kmet-naslednik svojemu očetu, postane naj kaj drugega!“ Danes pa se mora reči: „Kmet ne more nikdar dovolj znati, ako hoče v resnici izpolniti svoj stan, ako noče posnemati brezmyselno le to, kar so delali njegovi pradedje.“

Z zahtevanim potrebnim nadaljevalnim poukom je treba začeti po izstopu iz ljudske šole. Mladenič ravno v teh letih najbolj potrebuje umnega vodstva učiteljevega. Ako po dovršenem 14. letu nihče ne vpliva vzgojevalno nanj, ko se njegov značaj še ni utrdil, zablodi kaj rad na slaba pota, pozabi pa tudi dosti tega, kar se je naučil v ljudski šoli. Ne redkokdaj srečaš lahko dandanes mladeniče, ki ti ne vedo in znajo odgovoriti na najpreprostejša vprašanja, ki bi vendar morala biti znana vsakemu državljanu. Marsikteri mladenič zna komaj le še za silo pisati, nima prav nobenega obzorja, ne zna dopisovati in reševati najpreprostejših opravičnih vlog, ne želi si strokovne izobrazbe, nima sploh zmisla za nadaljno izobrazbo, dostikrat mu manjka tudi zmisel za potrebe občine in splošnosti. Pomanjkljiva izobrazba je največja zavora gospodarskega in družabnega napredka. Seveda se najdejo tudi izjeme in zadeneš lahko povsod na može in mladeniče, ki imajo temeljito znanje in zmisel, kojo so si težko pridobili v „šoli življenja“. Toda vsak poznavatelj razmer mi mora vendar pritrditi, da v splošnem ne zadostuje sedanja šolska izobrazba prebivalstva na deželi. Skrbeti in stremiti moramo za tem, da postane vobče izobrazba temeljita in zadovoljiva.

(Dalje sledi.)

VOJNE NAREDBE.

Ministrska naredba

z dne 16. avgusta t. l., drž. zak. št. 341.,

ki se tiče zasege maka.

§ 1.

Glasom tega paragrafa so zasežene vse množine maka prejšnjih letin in tudi pridelke letošnjega leta. Posestnik si sme obdržati največ do 5 kg maka, ki ga pa ne sme niti porabiti, niti podelavati, pokrmiti ali prstovoljno prodati, kakortudi ne sme biti to blago prodano prisilnim potom. (§ 2.) Kupne in dobavne pogodbe so neveljavne, ako tudi so bile dogovorjene prej preden stopi ta naredba v veljavo, in ne odgovarjajo določbam te naredbe (§ 2.).

§ 3.

Zaseženo blago prevzame avstrijska centrala za olje in tolšče, akcijska družba na Dunaju, I., Seitzergasse 1.

§ 4.

Prevzemna cena znaša za zdravo suho blago, ki odgovarja trgovskim usancam za 100 kg po 200 K, blago postavljeno na najbližjo železniško postajo v vrečah kupca.

§ 5.

Lastnik tega blaga je dolžan prodati ga omenjeni centrali, do odvzema pa ga mora pravilno hraniti. Pridobivanje makovega zrnja mora biti izvršeno najpozneje do 15. januarja 1918.

Sedanje (stare) zaloge je naznaniti centrali za olje in tolšče akcijski družbi na Dunaju v teku 14 dni, zalogo blaga letošnje letine pa v teku 8 dni po tistem času; ko je bilo blago pospravljeno.

§ 7.

Pošiljatve maka so vezane na transportno dovoljenje, ki ga izda centrala za olje in tolšče, akcijska družba na Dunaju.

§ 12.

Prestopki se kaznujejo z globo do 20.000 K ali z zaporom do 6 mesecev, zaloge maka, katerih se tiče kazensko dejanje zapadejo.

§ 13.

Naredba stopi v veljavo z dnem razglasitve. *

Naredba urada za prehranjevanje ljudi, dogovorno z drugimi ministristvi

z dne 1. septembra t. l.,

ki ureja promet s sadnimi konservami.

Glasom § 1. spada pod določila te naredbe tudi suho sadje, in je množino istega vsak producent dolžan naznaniti najkasneje do 15. novembra t. l. na »Gemüse-Obst-Stelle« na Dunaju I., Plankengasse 4, ali njeni deželni podružnici. Ravnotako je vsak pridelovalec dolžan poleg pravih sadnih konserv naznaniti množino sadnih sokov in sirupov.

Suho sadje je omenjenemu mestu ponuditi s priporočenim pismom v nakup ter se sme potem z njim prosto razpolagati, ako imenovano mesto v teku 14 dni ponudbe ni prevzelo. (§§ 4. in 6.)

Najvišje cene se določijo v kratkem.

Pošiljanje suhega sadja po železnici je vezano na transportno dovoljenje, ki ga izdaja »Gemüse-Obst-Stelle« na Dunaju, za pošiljanje po pošti pa daje dovoljenje pristojno deželno mesto, in sicer to potrdi na poštno spremnico. (§ 9.)

Prestopki se kaznujejo z globo do 20.000 K, oziroma z zaporom do 6 mesecev ter se more spoznati za zapadlo tudi ono blago, katerega se tiče kaznjivo dejanje. (§ 11.)

Naredba stopi v veljavo z dnem 5. septembra t. l. Obenem se razveljavijo §§ 5., 6., 7., 8. in 10. naredbe z dne 6. septembra 1916, drž. zak. št. 290., ki se tičejo najvišjih cen za sveže in suhe češplje ter prometa z njimi. (§ 12.)

(Promet s sadnim moštom se v kratkem uredi.) *

Ukaz c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem

z dne 7. septembra 1917, št. 24.742,

o prepovedi izvaževanja drvá iz Kranjske.

Na podstavi cesarskega ukaza z dne 24. marca 1917, drž. zak. št. 131., o preskrbi prebivalstva s potrebnimi predmeti, se razgláša:

§ 1.

Izvažanje drvá izven kranjskih deželnih mejá je začasno prepovedano.

Ta prepoved se ne razteza na drva, ki se dobavijo vojni upravi, o čemer je doprinesti dokaz.

§ 2.

Kdor nasprotuje temu ukazu, se kaznuje od policišne oblasti z globo do 10.000 K ali z zaporom do šestih mesecev.

§ 3.

Ta ukaz dobi moč z dnem razglasitve.

C. kr. deželni predsednik :

Henrik grof Attems s. r.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrate med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinole na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčeve ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pisмено, če je pismu priložena 1 K v znakah kot prispevek k družbenemu pokojninskemu zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 118. Po vseh listih in tudi v »Kmetovalcu« je bilo razglašeno, da od 1. avgusta t. l. naprej dobi vsak upravičenec dnevnega prispevka za preživljanje K 1'60 na dan, če je tisti moral k vojakom, ki ga je pred vojno preživljal. Konci meseca avgusta smo v naši občini dobili izplačan prispevek za preživljanje, a le malokdo po K 1'60 na dan, ampak večina po starem. Tudi v sosednjih občinah je bilo tako. **Odkod prihaja, da se že za mesec avgust ni izplačal povišani prispevek za preživljanje?** (F. H. v S.)

Odgovor: Takih in enakih vprašanj smo dobili vsepolno iz vseh krajev na Kranjskem. Novi zakon, ki urejuje prispevek za preživljanje, je z dne 27. julija t. l. in pri počasnosti naših uradov, ter pri svojstvih naših nižjih uradnikov, ki menijo, da jih novi zakoni nič ne brigajo, dokler ne dobijo odzgoraj povelja se po njih ravnati, se ni čuditi, če so okrajne komisije za preživljanje v mesecu avgustu izplačevale prispevke večinoma še po starem. Vsak upravičenec mora od 1. avgusta naprej dobivati na dan po K 1'60 prispevka za preživljanje; kdor ga ni dobil, naj se pritoži sam ali njegov pooblaščenec na svojo okrajno komisijo in naj zahteva naknadno in odslej naprej redno izplačevanje povišanega prispevka. Ravnanje teh komisij v mesecu avgustu nam je nerazumljivo, saj so si z nezakonitim postopanjem nakopale le ogromno delo.

Vprašanje 119. Ali je kakšna naredba, ki zabranjuje pašnike ograditi z bodečo žico in, ali je utemeljena trditev nekaterih, da je taka ograja pašni živini škodljiva, oziroma nevarna, dasi se v strokovnih knjigah splošno priporoča? (J. P. v K.)

Odgovor: Ne na Kranjskem in nikjer v Avstriji ni policišske naredbe, ki bi zabranjevala pašnike ograditi z bodečo žico. Ograja od bodeče žice na pašnikih je dan-danes sploh najbolj priporočena, ker je najcenejša, najtrpežnejša in poleg tega pašni živini neškodljiva ter nenevarna. Take vrste ograja še ni dolgo v navadi; v pričetku so bili proti njej nekateri predsodki, ki so se pa v praksi izkazali neutemeljenim in se zato kak starokopiten uradnik še

vedno nanje sklicuje, ker ne pozna sedanjih izkušenj. Danes seveda take ograje ni lahko narediti in bi tudi ne bila poceni, kajti bodeče žice ni dobiti, kar pa seveda velja tudi za druge vrste ograj. V enem slučaju pa bodeča žica na pašniku ni priporočena, to je, kjer se pasejo molzne koze, ki skušajo uhajati skozi ograjo, na kateri si lahko hudo poškodujejo svoja občutljiva vmena.

Vprašanje 120. Kako se naredi vinski jesih iz veštanja? (K. H. v O.)

Odgovor: Vi bržkone označite z besedo »veštanja« vinsko grampo, katera beseda je spakedranka iz nemške »Weinstein«. Vinska grampa je sol, ki se obori iz vina, ter je snov kemijske sestave vinskokislega kalija. Vinska grampa je težko raztopljiva, tudi nasičena raztoplina ni posebno kislá, ima popolnoma drugačno kislóbo kakor jesih in zato sploh ni porabna za izdelovanje jesih.

Vprašanje 121. Pri nas imajo vsi posestniki zelne kadi iz hrastovega lesa, ki pa niso trpežne, ker jih kisló zelje kmalu razjé, zato razmišljujem, **če ne bi kazalo narediti posodo za kisló zelje iz betona.** Tukaj mi ljudje to odsvetujejo, češ, da se bo kisló zelje v takih posodah pokvarilo in da sploh ne bo okusno. Kaj je vaše mnenje o betonasti posodi za kisló zelje, kako jo je narediti, okroglo ali štirikotno in ali naj bo zgóraj odprta ali ne? (H. M. v J.)

Odgovor: Predvsem ni res, da bi hrastove kadi za kisló zelje ne bile trpežne, ker jih kisló zelje razjé. Če se s takimi kadmí pravilno in umno ravna, zdržijo več desetletij, drugače pa seveda les-strohni in zgnije. Namesto lesene posode se more s pridom rabiti betonasta, v kateri kisló zelje ne dobi nič slabšega okusa, kakor v leseni. Pač pa v novi betonasti posodi apno od cementa mlečno kislino zamori (nevtralizira), vsled česar izgubi zelje kislino in se tudi lahko pokvari. Novo betonasto posodo je zaradi tega pred porabo parkrat namočiti z raztopino od vinske kisline, da se gorenja plast cementa pretvori v neraztopljivo vinskokisló apno. Izkušnja pa uči, da je betonasta posoda v take svrhe le tedaj dobra in trpežna, če je znotraj obložena s steklenimi pločami. Notranja oblika betonaste posode bodi taka, da se lahko snaži in samoobsebi umevno mora biti zgóraj odprta, ker drugače ni mogoče zelja iztiskati in ga snažiti, kakor je potrebno.

Vprašanje 122. Vsadil sem cel oral paradižnikov. Zaradi suše mi je nekaj tega ploda tako zaostalo, da morda ne bo popolnoma dozorel. Prosim, svetujte mi, **kaj naj počnem z nezrelimi paradižniki?** (J. M. v D.)

Odgovor: Zaostali plod pustite na paradižnikovem grmičju, da še pozori, ako pa odpada, oziroma ako ste ga obtrgali, ga postavite na sohnce, kjer bô še toliko pozorel, da postane lepo rdeč in ga boste mogli porabljati tako kot druge, zrele paradižnike. Kar Vam še kljub temu ostane zelenih plodov, jih vlagajte v slano vodo ali v kis, prav po istem načinu kot kumare. Ako jih devljete v kis, ga je dobro prej prevreti in pridejati nekaterih dišav, kakor nekaj lovorjevih listov, par žeblic, morda nekaj drobno zrezanih koščekov jedilnega korenja in podobno, torej tako kakor v kis za vlaganje kumar.

Vprašanje 123. Ali je koristno pokladati odstavljenemu teletu nekoliko poklajnega apna? **Koliko poklajnega apna naj pokladam na dan teletu in koliko razni drugi živini?** (I. P. v S. v.)

Odgovor: Klajno apno, kakor ga oddaja naša družba, je zlasti potrebno mladi živini, ker ima v sebi one snovi, ki so živali potrebne za učvrščanje kosti. Pokladanje klajnega apna je pa tudi potrebno za druge domače živali in to celo, ako že itak dobivajo slabšo krmo, v kateri posebno primanjkuje mineralnih snovi in med temi posebno apna

in fosforove kisline. Zato pokladajte mlečnim kravam po 30—50 g (ali tri do pet velikih žlic), teletom in žrebetom pod tremi meseci po 10—15 g (ali dobre dve do tri male žlice), doraslim prasičem, kozam in ovcam po 10—20 g (ali dobre dve do štiri male žlice, oz. eno do dve veliki žlici), jagnjetom in pujskom po 5—10 g (ali dobro eno do dve mali žlici) poklajnega apna na dan za vsako žival. Poklajno apno je dajati suho (kot prašek) ali pa ga morete tudi potresati na mokro krmo. Nekateri ga dajejo teletom kar v kaki posodi suhega, da ga ližejo kolikor hočejo. Preveč ga skorogotovo tele ne polize, ker žival vselej sama vé, kdaj ima kake stvari zadosti.

Vprašanje 124. Kdaj je čas sejati ozimni lan? (I. M. v K.)

Odgovor: Glede setve ozimnega lanu velja načelo, da se naj po možnosti zgodaj seje, in sicer če količkaj gre, vsaj že v prvi polovici meseca septembra. Sicer je pa čas setve zavisen od krajevnih in vremenskih razmer. Kjer ozimni lan redno sejejo, tam kmetje iz skušnje vedo kdaj je pravi čas ga sejati, kjer se pa šele nanovo prične pridelovati, kakor n. pr. pri Vas, je seveda te izkušnje šele pridobiti.

Kmetijske novice.

Novi kmetijski minister grof Silva Tarouca.

Pri sestavi novega ministrstva je bil v kmetijsko ministrstvo poklican grof Silva Tarouca na mesto dosedanjega voditelja viteza pl. Ertla, kateremu je cesar podelil naslov tajnega svetnika. Grof Silva Tarouca je bil rojen leta 1860 v Čehu na Moravskem. Ko je dovršil pravne nauke, je vstopil v državno službo na Češkem, pozneje pa se je pečal z vodstvom svojih obširnih posestev. Grof Silva Tarouca je od leta 1907. dosmrtni član gosposke zbornice ter je bil tudi več let državni poslanec in češki deželni poslanec. Leta 1901 je bil izvoljen za načelnika češkega konservativnega veleposestva. Podeljena mu je čast komornika in od leta 1902 tudi naslov tajnega svetnika. Letos je bil imenovan za podpredsednika v gosposki zbornici. Več let že tudi deluje kot predsednik »Dendrološke družbe za povzdigo proučevanja lesa in povzdigo vrtnarske umetnosti v Avstro-Ogrski«.

Za vinogradnike in sadjarje. Ravnateljstvo deželnega kmetijsko-kemičnega poskuševališča in preskuševališča živil za Kranjsko v Ljubljani nas prosi objaviti, da bo kljub vsem težkočam odhajalo vinogradnikom in sadjarjem tudi letos samočiste vinske drože (čistorejne vinske kipelne glivice) za pokipenje vinskega in sadnega mošta. Ena cevka s samočistimi drožmi stane 80 vin. in po pošti 1 K. Znesek je plačati naprej, ker se sicer pošlje po povzetju, ki podraži cevke za povzetne stroške. Ena cevka s samočistimi vinskimi drožmi zadostuje za pokipenje 10 hl vinskega ali pa sadnega mošta. Naročiti je samočiste vinske drože vsaj 5 dni pred njihovo uporabo. S pravilno rabo samočistih vinskih drož so zajamčene vinarstvu in sadjarstvu velike koristi. Ne samo, da pospešujejo čistorejne vinske drože čisto in zanesljivo kipenje mošta, ampak s pomočjo teh pridelani kipelni proizvodi se tudi hitreje čistijo ter imajo mnogo boljši vonj in okus. Na to dejstvo se opozarjajo zlasti sadjarji, ker obeta biti sadna letina izredno bogata in ima sadjevec danes vinsko ceno.

Družbene vesti.

Nemškega semenskega žita, t. j. izvirne Svalöfove rži in pšenice c. kr. kmetijska družba vsled zabranjenega

uvoza (izvoz iz Nemčije je bil dovoljen) razen treh vagonov ne bo dobila, da si se je zato dobavo že od julija naprej potegovala. Na Dunaju sedaj povdarjajo, da bi v sedanjih razmerah to žito bržkone tudi ne došlo pravočasno v naše roke! Obljubljena je družbi v nadomestilo za to nemško seme zadostna množina (okoli 42 vagonov) izvirnega semena rži in pšenice avstrijske provenijence iz Češkega in Moravskega, a zagotovljen je družbi doslej, ko to tiskamo, šele del potrebne množine. Vseeno upa družba, da se ji s ponovnim trudom posreči, nadomestiti ves izpadek in bo o tem ude-naročnike pravočasno in naravnost obvestila.

Semensko žito. Ude c. kr. kmetijske družbe, ki so poslali družbi župansko potrjene naročitve, še enkrat opominimo na določbe ministerialne naredbe z dne 5. julija 1917, šte. 286., glasom katerih se mora na vsak način zabraniti morebitno dvojno preskrbo z semenom. Dotičniki, ki bodo potom družbe prejeli izvirno semensko žito, morajo oddati svoj pridelek komisijonarjem »Zavoda za promet z žitom ob času vojne«, če bi presegal dovoljeno porabno množino. Glede vreč še pripominimo, da bomo seveda najhitreje lahko odpravili tiste naročbe, za katere smo dobre vreče že dobili, da pa naj ne pričakuje vsak ud žito ravno v poslanih vrečah, ker bi taka individualna izvršitev tisočev naročb dala premnogo zamudnega posla. Vsak ud dobi žito v dobrih vrečah, ki so toliko vredna kakor v zamenjane poslane vreče. Ostali udje-naročniki pa naj družbi hitro določijo potrebne vreče, ki jih sedaj primanjkuje. (Nadaljevanje družbenih vesti v inseratnem delu.)

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 12. marca 1917.

(Dalje.)

Za nove ude so se priglasili in jih je glavni odbor sprejel gg.: Lenarčič Anton, posestnik in sedlar v Kamniku; Cankar Josip, posestnik v Planini; Tominc Frančišek, posestnik v Planini; Skvarča Ivan, posestnik na Sv. Joštu; Maček Anton, posestnik na Sv. Joštu; Malavašič Josip, posestnik na Sv. Joštu; Žakelj Ivan, posestnik na Sv. Joštu; Končan Neža, posestnica v Butanjevi; Vrankar Josip, posestnik v Bašlju; Valjavec Anton, posestnik v Sred. Beli; Delavec Valentin, posestnik v Mačah; Sodnik Anton, posestnik v Mačah; Snedec Andrej, posestnik v Sred. Beli; Pekovec Jernej, posestnik v Mačah; Markun Jakob, posestnik v Bašlju; Cuderman Urban, posestnik v Bašlju; Tomc Leopold, posestnik v Dobljčah; Butala Ivan, posestnik v Gor. Paki; Adlešič Miko, posestnik v Tribučah; Flajnik Ivan, posestnik v Malem Lahinju; Lašič Ana, posestnica v Dragatuši; Bižal Marko, posestnik v Kovači vasi; Barič Marija, posestnica v Sodevcih; Majerle Peter, posestnik v Dolu; Kraševac Ivan, posestnik v Gor. Lokvici; Bajuk Jure, posestnik v Drašiču; Žugel Marija, posestnica v Slamni vasi; Graša Martin, posestnik v Gornikih; Hafner Urh, župnik na Ojstrici; Gričar Ivan, posestnik v Žalovčah; Gričar Frančišek, posestnik v Sred. Grčevju; Berus Josip, posestnik na Dalnjem vrhu; Terščijer Terezija, posestnica v Sred. Grčevju; Skubic Frančišek, posestnik na Dalnjem vrhu; Jereb Frančišek, posestnik v Gmajnici; Sešlar Anton, posestnik v Perhovcu; Zupančič Jakob, posestnik v Kalu; Kokole Frančišek, posestnik v Orehovici; Grahek Josip, posestnik v Šemniku; Dijak Anton, posestnik v Gorjuši; Jamar Lovrenc, posestnik v Gorjušah; Jeklar Josip, posestnik v Koprivniku; Koder Jakob, posestnik v Gorjuši; Mikelj Frančišek, posestnik v Koprivniku; Urh Anton, posestnik v Koprivniku; Valenčič Josip, posestnik v Podstenjšeku; Vičič Helena, posestnica v Mali Bukovici; Volk Ivan, posestnik v Zabičah; Kocijančič Marija, posestnica v Tominjah.

(Dalje sledi.)

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{16}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v „Malih naznanilih“ stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg štev. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 17. V Ljubljani, 15. septembra 1917. Letnik XXXIV.

Blagovno poročilo.

Ljubljana, 15. septembra. Prezemne cene za 1916/17 za sledeče avstrijske pridelke: Za sto kg Drž. zak. 219 z dne 31. julija 1917: Pšenica K 40.—, Rž K 40.—, Pira K 40.—, Ječmen za varenje K 37.—, Ječmen za krmo K 37.—, Oves K 36.—, pri oddaji pred 15. nov. se pribije še 2 K pri 100 kg. Proso K 28.—, Grah ali leča K 55.—, Jedilni fižol in bob vseh vrst K 40.—, Fižol in bob, grah ali leča za krmo K 30.—, Grašica K 29.—, Mak K 150.—, Ogršičica K 100.—, Repič K 97.—, Suhe češplje, sto kg, Drž. zak. 290. z dne 6. sept. 1916: a) do 103 kom. K 104.—, b) 106 do 130 kom. K 100.—, c) nad 130 kom kg K 95.—, d) merkant. blago K 65.—, Povidl K 120.—, Držav. zak. 159 z dne 10. aprila 1917: Sladne kali K 22.—, Pivovarniške tropine, posušene K 26.—, Tropine solanih rož, oluplj. pečk K 25.—, neoluplj. K 17.—, Tropine bučnih pečk oluplj. K 30.—, neoluplj. K 20.—, Lanene tropine K 25.—, Konopne tropine K 19.—, Tropine repnice K 18.—, Makove tropine K 24.—, Krompirjevi izlužki posušeni K 19.—, sto kil, kolodvor obratovališča, brez vreč, všteti stroške nakladanja. Krompir 15 K od 5. sept. dalje. Drž. zak. 256/17 z dne 14. junija. Seno 17 K, škupa (ržena slama) 10 K, slama od žita, graha, in grašice 8 K, fižolova, bobova, lečina, makova, repična in koruzna slama po 6 K za 100 kg. Jajca. V ozemlju Ljubljane velja kos pri pridelovalcu 28, v trgovini pa 32 vinarjev, v vseh drugih delih dežele velja jajce pri pridelovalcu 20, v trgovini pa 24 vinarjev, glej ukaz c. kr. dež. predsednika z dne 7. nov. 1916 št. 34.201. Moka. Pšenična moka za peko, pšenični zdrob, pšenična debela moka (graham krušna moka) K 110.—; pšenična moka za kuhinjo K 90.—; pšenična enotna moka K 75.—; ržena enotna moka K 47.— za 100 kg od bližnje železn. postaje mlina (brez vreč). — Ajdovamoka, bela št. 1, 82 h; temna št. 2, 58 h. Koruzen zdrob 84 h, koruzna moka 52 h, koruzna obroda 52 h. (Odredba c. kr. dež. vlade z dne 14. maja 1916, št. 16.303) Ješprenj št. 10, 66 h; št. 9, 68 h; št. 8, 75 h.

Žita in moke posreduje običnina Zavod za promet z žitom ob času vojne, podružnica v Ljubljani. Gori označene prevzemne in najvišje cene objavljene so čisto neobvezno glede pravilnosti. Za semensko blago določene so primerno višje cene. Do c. kr. kmetijske družbe obrniti se je le glede tistih kmetijskih potrebščin, katerih cene so objavljene v družbenih vesteh »Kmetovalca«.

Medu v satovju ali pa že očiččenega kupi A. Sušnik, Ljubljana Zaloška c. 21. 167

Snetjavost, plesnoba na žitu!

Uspulun

sredstvo proti

snetjavosti.

je najboljše od strokovnjakov priporočeno sredstvo za namakanje semena proti snetjavosti in plesnobi. Učinkuje sigurno in ne oškoduje kalivosti, šteti napravite pramočno raztopino. Uspuluna potrebujete za namakanje 100 kg zrnja:

pri pšenici in rži 100 g na 80 l vode (namakati 1 uro)
pri ječmenu . . . 250 g na 10 l vode (namakati 2 uri)
pri ovsu 375 g na 150 l vode (namakati 2 uri)
pri fižolu, koruzi 200 g na 80 l vode (namakati 2 uri)

Glavna zaloga

Hinko Sevar v Ljubljani.

Škatljica 50 g stane K 1.80, škatljica 100 g K 3.30. Za zavoj in poštnino se računa na vsakih 50 g še nadaljnih 10 vinarjev. Denar je pošiljati naprej ali pa se pošilja proti protvetju. (42)

Kmetijsko društvo v Vipavi

išče

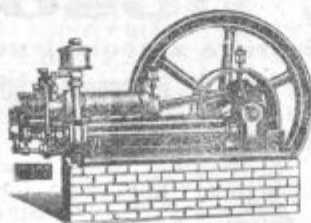
izkušenega, strokovno izobraženega

kletarja

s prakso v kaki večji kleti za takojšnji nastop službe. Morda je med goriškimi in furlanskimi begunci kak reflektant, ki naj bi se takoj oglasil pismeno s spričevali. (41)

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor. (3)

Velika zaloga vsakovrstnih poljedeljskih strojev iz najslavitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic „WELSLIA“.

Kmetovalci!

Razširjajte »Kmetovalca« Čitajte ga pridno in ga dajte tudi nečlanom čitati, da jih pridobite za družbo. 13.000 nas je že v Kmetijski družbi, pa bi nas bilo lahko še enkrat toliko. Čim več nas bo, več bomo dosegli.

Poštne hranilnice račun št. 221.408.
Telefon št. 155.

Ustanovljena 1882.

Kmetijska posojilnica

Ijubljanske okolice

registr. zadruga z neomej. zavezo

• v LJUBLJANI •

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18.

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{1}{4}\%$ (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnikar.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s žakovnim prometom: tar jih obrestuje od dne vloge in do dne dvoiga.

Stanje hranilnih vlog 23,000.000 kron

Stanje rezervnih zakladov: 1,000.000 kron.

Kosilne stroje Mac Cormick in „Zmaj“, mlatilnice vseh vrst, čistilnice, trijerje, mline in preše za

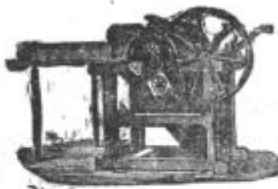
sadje in grozdje, žganjarske kotle in sploh vse poljedelske stroje priporočata (5)

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in poljedelskimi stroji

Ljubljana,

Dunajska cesta 16.

Točna in
hitra postrežba!

(8) C. kr. KMETIJSKA DRUŽBA KRANJSKA

je izdala in prodaja naslednje knjige:

Zvezek	Cena K
1. (Razprodan)	
2. Fr. Štupar: Apno v kmetijstvu	—30
3. Fr. Štupar: Navodilo, kako je sestavljati poročila o letini	—20
4. (Razprodan)	
5. M. Kostanjevec: O užitnosti od vina in mesa	1:50
6. V. Rohrman: Poučno potovanje v Švico	1:—
7. (Razprodan)	
8. Boh. Skalický: Siljenje ali káljenje ameriških ključev	—30
9. Razprodan.	
10. B. Skalický: Kmetijske razmere na Češkem	—70
11. Gustav Pirc: Poglavlje o gavedoreji na Kranjskem	—30
12. Pridelovanje in razpečavanje namiznega grozdja ter zgoja trt na špalirju. (B. Skalický)	—50
13. O sestavljanju in setvi travnih mešaníc. (Weinzierl-Turk)	1:—
14. A. Sivic: Poljudno navodilo za merjenje lesa	1:50
15. Steuert-Jamnik: Soseda Razumnika konjereja	1:—
48 raznih gospodarskih navodil po 10 vin. komad.	

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu, Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po (7)

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

$4\frac{1}{4}\%$

Rezervni zakladi znašajo en milijon kron. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1916 okroglo 26 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krome 25 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim združnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najbolje.

Nadaljevanje „Družbenih vesti“:

* C. kr. kmetijska družba kranjska ima za svoje ude v zalogi sledeče kmetijske potrebščine:

Amonijev sulfat bo družbi morda že v kratkem došel in bo. cena okoli K 50.— za sto *kg*. Vreče za to gnojilo je obenem z naročitvijo poslati.

Kajnit K 15.— sto *kg* z vrečo vred.

Kalijev hiper-manganat, ki se ga vinogradniki letos zaradi pomanjkanja žvepla močno poslužujejo, stane pri c. kr. kmetijski družbi za ude 6 kron *kg*. Navodilo o porabi je podano v spisu »Bolezni na grozdju«, ki je udom proti plačilu 10 h na razpolaganje.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot primes galičnemu škropivu, ima kmetijska družba v zalogi, ter jo oddaja po 70 h kilogram.

Galun po K 110.— sto *kg*.

Melior, novo sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane *kg* za ude 3 K 40 vinarjev. (Glej spis »Melior« v »Kmetovalcu« št. 11. z dne 15. junija 1915.)

Salojidin (natrijev tiosulfat) proti grozdnii plesnobi namesto žveplove moke, stane K 1'20 *kg*. Glede rabe natrijevega tiosulfata opozarjamo na spis »Sredstva proti plesnobi« v prvi številki »Kmetovalca«.

Fenoltaleinov reagenčni popir, ki se rabi pri napravi trsnega škropiva, pola po 1 K.

Rafija (extra Majunga) po K 25'60 *kg*. Rafija se oddaja le v celih snopih po približno poldrug *kg*.

Trokarji so po 8 K komad. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani.

Napajalnike za teleta iz pocinjene pločevine oddaja družba po 15 K.

Klajno apno, 38—42%, precipitirano (ne žgano) ima družba zopet v zalogi in ga oddaja *kg* po 96 h.

Bernadotov vinomer (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 12 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. *kg* eponita stane 6 K brez poštnine in zavoja. Množine eponita po 10 *dkg* se pošilja za 70 vinarjev s poštnino in zavojem vred kot vzorec brez vrednosti in je denar naprej poslati.

Antiavit v varstvo setev pšenice, turščice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi, golobi, fazani itd. si je družba zopet nabavila. Osminka kile v dvanajstih litrih vode raztopljenega antiavita zadostuje za impregniranje 130 *kg* setve ter se razpošilja kot vzorec brez vrednosti. Glede uporabe antiavita opozarjamo na spis »Odvračanje škode po vranah« v »Kmetovalcu« št. 2. z dne 15. marca 1914. Naroča naj se pravočasno pred časom setve, t. j. približno 15. februarja ali 15. septembra. Antiavit se dobi v zaklopnih po 1 *kg* za 18 K, $\frac{1}{2}$ *kg* za K 8'50, $\frac{1}{4}$ *kg* za K 5'50, $\frac{1}{8}$ *kg* za K 2'60, 50 *g* za K 1'40.

Benzoekisli natron (Natrium benzoicum) za uporabo kot ohranjujoče sredstvo pri konzerviranju sadja, 100 gramov 4 krone. Za vsak liter sadnega izdelka je vzeti raje manj kakor 1 gram tega natrona.

C. kr. kmetijska družba je dala naslednja gospodarska navodila posebej ponatisniti iz »Kmetovalca« in jih oddaja po 10 h vsak komad. ^{9a}
Denar ali znamke je treba ob naročitvi naprej poslati.

1. Zakaj vino črni, kaj je temu vzrok in kako se odpomore.
2. Zakaj vino rjavi in kako se odpomore.
6. Rak na sadnem drevju.
7. Gnojenje vinogradov.
10. Izбира ameriških trtnih podlog.
11. Navodilo, kako je spravljati in razpošiljati namizno sadje.
14. Kakose pravilno ravna z vinsko posodo.
16. Rastlina in njeno življenje.
18. Krmiljenje z oljnimi tropinami.
19. Voluhar, kako živi ter s čim in kako se zatira.
20. Čiščenje in precejanje vina.
21. Bradavice pri domačih živalih.
23. Kisiš črvček.
24. Zeleno ali suho cepljenje trt.
25. Resna beseda vinogradnikom ob trgatvi.
27. O bistvu alkoholnega vrenja (kopenja) in o rabi čistih drož pri pridelovanju vina.
29. Vnetje vimena ali volčič na vimenu.
31. Kaj je popek in kako se pravilno ravna s popkom novorojenih živali.
32. Zavrelka.
33. Kako uničujemo miši in podgane.
34. Trtna plesnoba.
35. Kako se napravi stanovitven sadjevec.
36. Nova naredba kranjske c. kr. deželne vlade glede zvrševanja rezarstva.
38. Vinske napake, kako se jih je ogibati in kako se popravijo, kadar so nastale.
39. Mazanje trt z zeleno galico.
41. Močno krmilo »ribja moka« kot pospeševalno sredstvo za rast in pitanje prašičev.
42. Kržljivost ali okrnjenost trt.
43. Dolžnost vzdrževanja ograj v obrambo kulturnih zemljišč pred škodo po živini, ki se pase.
44. Napenjanje govedi.
45. Kaj je presnavljanje v živalskem telesu?
46. Kaj so bradavice (gobe) in kako jih odpravimo?
47. Diamant, dober pripomoček pri peki.
48. Kožni izpuščaji pri prašičih.
49. Bolezni na grozdju.
50. Izdelovanje mila za dom.
51. Zdravljenje kužnih bolezni s cepljenjem.
52. Sredstva proti trtni plesnobi.
53. Kteri način zelenega cepljenja trt je najbolj priporočljiv.
54. Nove zakonske določbe o sporih pri kupčiji z živino.
55. Konserviranje sadja brez sladkorja.
56. Kako živi žitni molj in kako se pokončuje.
57. Snetjavost pri žitu.

Kmetovalci!

Ena pglavitnih vojnih dolžnosti za vsakega kmetovalca v zaledju je, da sedaj kolikor mogoče veliko pridela. Da pa doseže kar najboljše žetve in dobre kakovosti, v to je gnojenje s kalijem:

kajnitom ali kalijevo soljo

neobhodno potrebno.

Kalijeva solna gnojila šele izkoriščajo v zemlji se nahajajoče dušičnate in fosforove snovi.

Priporočati je, da si jih vsak pravočasno priskrbi.

Na joh je vzeti za srednje gnojenje 300 *kg* kajnita (jeseni ali zgodaj spomladi) ali 100 *kg* 40% kalijeve soli (za spomladno gnojenje).

Cene in pogoje proizvedeti je pri vseh kmetijskih družbah in trgovcih z umetnimi gnojili.

Pojasnila o uporabi vseh umetnih gnojil daje zastoj

Landwirtsch. Aushunftsstelle des Kalisyndikats
Wien, I. Schauflergasse 6.

ali pa

Franz Mulec v Gradcu

(Graz) Felix Dahnplatz 6.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 6 vinarjev v denarju ali znamkah, sicer se naznanila ne objavijo. Vsak ud c. kr. kmetijske družbe more na leto brezplačno prijavit eno štirivrstno objavo, (tičoč se gospodarskega prometa).

Upravištvo ne prevzame posredovanja.

Tudi letos kupuje **R. Luokmann**, prej J. Lenza nasl. v Ljubljani na Martinovi (Ahačjevi) cesti 10 po najvišjih cenah raznovrstna zelišča, suho cvetje (suhe rože), lipovo cvetje, korenine, lubje in semena. Kdor si hoče s pridnim nabiranjem zagotoviti dober zaslužek, naj zahteva pojasnila pri imenovanem tvrdki. 80

Pristni čebelni vosek in med kupi v vsaki količini trgovec Jurej Jenko, Škofja Loka, in prosi tozadevnih ponudb. 98

Cebele, tudi v A.-Ž. panjih, **med in vosek** kupuje I. N. Babnik, Dravice, p. St. Vid pri Ljubljani. 151

Medu iztočenega, garantirano pristno čebelnega, kupi večjo množino in prosi tozadevnih ponudb s ceno Franc Oblak, Sv. Gregor, pošta Ortnek, Dolenjsko. 166

Suhe gobe (Jurčke)

kupuje v vsaki množini in po najvišjih cenah M. Rant, Kranj, največja eksportna tvrdka suhih gob. 168

Kmečko posestvo, srednje veliko, se kupi ali brež teleta ima naprodaj za ceno po dogovoru Ivan Grom v Smokučah št. 32, pošta Žirovnica. 180

Lep nov hrastov sod že ovinjen, ki drži 1500 l, proda za ceno po dogovoru M. Debelak, Skovc št. 3, p. Tržišče. 181

Več vinske posode iz hrastovega lesa in sicer 8 sodov okoli 700 l ter 10 sodov okoli 3000 l velikih imam po primernih cenah naprodaj. Posoda bila bi izvrstna tudi za namakanje sadja ali pa za kislo. Veliki sodi imajo po 7 cm močne doge. Rudolf Hammerlitz, posestnik v Logatcu. 182

Stiskalnico, večjo, za grozdje, popolnoma novo, zamenja po dogovoru za vinski most Cvenkel Anton, pos. v Ljubnem, p. Podnart, Gorenjsko. 183

Vse železje od vodne žage moderno in močno, posamezni kosi ali vse skupno, je naprodaj pri Anton Globočniku v Mošnjah, p. Radovljica, Gor. 184

Acetilenska naprava za 15 luči, dobro ohranjena, je po ugodnih pogojih naprodaj pri Vinko Jan-u v Sp. Gorjah pri Bledu. 185

Parilne kotlje od 50-400 l vsebine, tudi pocinjene, decimalne tehtnice, mlatilnice, vrtno mlino za čiščenje mlačnega žita v treh velikostih, kot so na Koroškem navadni, dalje geplje transmissije itd. pripravljena in razpošila J. Božič v Dolini pošta Grafenstein Koroško 186

Dve kravi dobri mozilnici sra naprodaj F. Škrjanec p. Radomlje, Ravnotam se sprejme hlapec, ki imajveselje do živine. 187

Bika šest mesecev starega simentalske pasme ima naprodaj Ant. Burger, Postojna 188

Petrolejski ali bencinov motor 2 1/2 H. P. močan in malo rabljen, je naprodaj za ceno 700 kron. Istotam je naprodaj enonastropna **kunčja kletka** z mrežnimi vrati in nepremočljivim podom za ceno 30 kron. Ivan Počakaj, Ubelsko, p. Razdrto, Notranjsko. 189

Dve žrebici sta zašli ali bili ukradeni julija meseca na planini Rišca na Pokluki, Gorenjsko. Ena je dveletna, črna, belonoga, z belim repom in belo zvezdo ter liso na hrbtu (šekasta), druga je pa letoletna, siva, z široko belo liso na glavi, belimi (ribjimi) obrvmi in belimi nogami. Kdor jih zasledi ali pripomore do zasleditve, dobi nagrado za prvo 200 kron, za drugo 150 kron in naj takoj naznani podatke Ivanu Rusu, trgovcu na Bledu. 190

! Samo !

za **eno kruno**

pošilja **c. kr. kmet. družba kranjska**

ilustrirano knjižico **„Izrejevanje**

„matic“

ki je neobhodno potrebna vsakemu čebelarju. (16)

Največja slovenska hranilnica:

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

:: Ljubljana, Prešernova ulica št. 3. ::

je imela koncem l. 1916 vlog . **K 55,000.000**—, hipotečnih in občinskih posojil „ **33,000.000**—, rezervnega zaklada „ **1,500.000**—.

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje **po 4 %**

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslojpa na Kranjskem proti 5 %, izven Kranjsko pa proti 5 1/2 % obrestim in proti najmanj 1 % oziroma 2/4 % odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno **Kreditno društvo.**

Vinski kamen

suhe gobe, kumno, med, vosek, sveže in suho sadje, smrekove storže, sploh vse deželne in gozdne pridelke, kakor tudi vinske sode in vse vrste praznih vreč kupi

(40) veletrgovina

Anton Kolenc, Celje.

Kmetovalci! Denarni zavodi!

Gozdarske in gospodarske zadruga

Berite! Lesotrzel! Berite!

A. Šivic (9).

„Poljudno navodilo za merjenje lesa“.

V omenjeni knjižici je poljudno popisano kako se izračuna telesnina debel posekanega in rastočega drevoja ter celih gozdov, kakor tudi obtesanega in razžaganega lesa. Pridejane so vse za tako računanje potrebne tabele. V knjižici se nahaja tudi popis in potrebne tabele za pravilno določanje oblik in razmerij lesu, ki se ima obtesati ali razžagati. Kmetovalec se pouči kako na podlagi tabel izračuna prirastek v gozdu. Dalje so pridejane tabele za določanje prostornine v ogljarskih kopah in kub. mera drv za kurjavo v prostorninskih metrih kakor tudi popis in potrebne tabele za primerjavo nove dolžinske, ploskovne in kubične mere s staro mero. Cena knjižici proti predplačilu za ude c. kr. kmet. družbe K K 1-50.

Zaloga

Korona- in Hero-škopilnic pri c. kr. kmetijskih družbi v Ljubljani.

Trtne škropilnice

Korona, Mars, Hero, Leda, Danubia.

Stroj za beljenje in škropilnica za sadno drevje

KING

za beljenje z apnenim beležem, karbolinejem itd.

prodaja po najnižjih tvorniških cenah (10)

IG. HELLER, II/8, Schrotzbergstrasse 1.

